

5

คำถามรู้ทันสื่อและโฆษณา

ก่อนที่เราจะซื้อ
เรามาดูคำถาม 5 ข้อ
เพื่อเปิดมุมมอง

ถ้าหากเราจะบอกคุณว่า

"ชีวิตคุณถูกรอบจําด้วยสื่อ"
คุณจะเชื่อหรือไม่

"ของที่เรารับเลือกซื้อ
เพลงที่เราชอบฟัง
ก็เพราะดูและฟัง
บ่อยๆจากสื่อ"

"วันนี้จะไปไหนจะดูหนัง
เรื่องอะไร จะไปกินอะไร
ก็ต้องดูสื่อ"

"การที่จะรู้สึกตัวเอง
หรือไม่ก็เทียบกับภาพ
ในสื่ออื่นนั้นแหละ"

คุณลองคิดถึงโฆษณา ภาพยนตร์ผ่านๆ แล้วเรามาดูคำถามทั้ง 5 ข้อนี้ไปถามดู

1

สื่อนี้ทำให้ใคร ?

2

สื่อนี้ถูกนำเสนอด้วยวิธีใด ?

3

สื่อนี้คนรับจะรับรู้แบบไหนได้บ้าง เพราะอะไร ?

4

สื่อนี้นำเสนออะไร มีอะไรไม่ถูกนำเสนอบ้าง ?

5

สื่อนี้หวังผลอะไร ?

ทั้งที่สื่อก็สร้างมาจากคนอย่างเรา ไม่ใช่ บางคนทำเป็นอาชีพ เพื่อให้
คนดูเยอะๆ จะได้มีเงินมากๆ บางครั้งสื่ออาจมีการสร้างภาพให้ในบัญชี
ไม่ว่าความจริงจะเล็กลงเพียงไร มีการใส่เนื้อหาที่ล่อใจให้คนสนใจ
จนบางครั้งลืมเนื้อหาที่จะสื่อ รวมถึงใช้เทคนิคสร้างภาพให้ดูสวยงามขึ้น
สร้างความน่าเชื่อถือ ภาพที่เห็นแต่จริงมาช่วยดึงดูด เพื่อเพิ่มมูลค่า
หรือเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี จนบางครั้งละเลยความจริงบางอย่างและบางครั้ง
ผิดพลาดเพราะการรีบนำเสนอ ไม่ได้ตรวจสอบให้ละเอียด

ข้อมูลจาก สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.)

<https://www.mediafunfacts.in.th/2018/02/05/15>

ถามให้ครบ 5 ข้อ แล้วค่อยตัดสินใจว่า
สื่อที่รับอยู่นั้น "น่าเชื่อถือแค่ไหน"

“รู้เท่าทันสื่อ” คืออะไร ?

วิเคราะห์แยกแยะข้อมูล

การใช้งานตามวัตถุประสงค์

ทักษะ หรือความสามารถในการ “ใช้สื่ออย่างรู้ตัว”
และ “ใช้สื่ออย่างตื่นตัว”

การตีความเชิงคุณค่า

ตรวจสอบข้อเท็จจริงและความคิดเห็น

ประเมินสารประโยชน์และโทษผลกระทบเนื้อหาของสื่อออนไลน์

ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลสื่อหรือเป็นทาสของสื่อเทคโนโลยี

การเปิดรับสื่อ

องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ

การได้รับสื่อประเภทต่างๆ อย่างเต็มที่ รวดเร็ว

รับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่ออย่างเต็มที่ ทำความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ

สังเกต จดจำ และเข้าใจความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ เทคนิคต่างๆ

ไม่ปักใจเชื่อเนื้อหาข้อมูลที่ได้รับทันที

เลือกข้อมูล คัดกรองข้อมูล ในส่วนที่ต้องการ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ วิพากษ์สื่อ

ตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและแบบฟอร์มของสื่อแต่ละประเภท

ใช้พื้นฐานความรู้เดิมและประสบการณ์ในการคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้น

ใช้กลวิธีการวิเคราะห์ต่างๆ ได้แก่ การเปรียบเทียบ การหาความแตกต่าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุผลและผลการลำดับความสำคัญ ฯลฯ

คุณภาพของเนื้อหา มีคุณค่าต่อผู้รับสารมากน้อยเพียงใด
เช่น คุณค่าทางใจ อารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ

ความเกี่ยวข้องของเนื้อหา การนำเสนอในแง่มุมที่หลากหลาย

นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับสารด้านใดบ้าง

การประเมินค่าของสื่อ

การสร้างสรรคหรือสื่อสาร

เรียนรู้และพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบของตนเอง

ประเมินค่าสื่อ วางแผน เขียนบท ค้นหาข้อมูลประกอบ

ใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักของภาษา

สร้างสรรค์และเลือกอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการวางแผนโครงสร้างของเนื้อหา

ทำไมเราถึงต้องรู้เท่าทันสื่อ

เข้าใจสื่อได้
ก็ใช้สื่อเป็น

ในภาวะที่เราต้องใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในสังคมบริโภคนิยมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า ผลิตภัณฑ์ บริการต่างๆ ตลอดจนความเชื่อค่านิยม อีกทั้งด้านการบ้านการเมืองไหลบ่าทะลักเข้ามาใส่เราจนตั้งตัวไม่ติด มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องมี “สติและปัญญา” ในการเลือกรับข่าวสาร ไตร่ตรอง และใช้ข้อมูลเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์

ประโยชน์ของการรู้เท่าทันสื่อ

คนรู้เท่าทันสื่อเป็นอย่างดี จะควบคุมการใช้สื่อได้มากกว่า เพราะรู้ว่าจะจัดการกับสารต่างๆ ที่เข้ามาด้วยมุมมองใด ในทางตรงกันข้ามคนที่มีความรู้เกี่ยวกับสื่ออย่างจำกัด จะไม่สามารถรับมือกับสื่ออย่างเท่าทัน ซึ่งสามารถจำแนก การเรียนรู้เท่าทันสื่อออกเป็น 3 ระดับ

ตระหนักในความสำคัญของการเลือกและจัดสรรเวลาตนเองในการใช้สื่อ

เรียนรู้ทักษะ วิเคราะห์และตั้งคำถามว่าสื่อถูกสร้างขึ้นได้อย่างไร และควรเชื่อหรือไม่

สามารถวิเคราะห์สื่อในเชิงสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จนนำไปสู่การสร้างเวทีทางสังคม